

Haveselskabet Tenen – god mad og fritid i en svær tid

Vest for Vejle lå gennem mange hundrede år vidtstrakte helt flade enge, som udfyldte ådalens bund. Engene var gennemtrukne af åer og bække, men også af afvandingskanaler og veje, for det var et vigtigt produktionslandskab. Området leverede i forsommeren hø til vinterfoder til byens kreaturer, og i sensommer og efterår græssede byens køer, heste og får herude. Træer og huse var der ingen af, kun vidtstrakt udsyn til de majestætiske bakker, som rejste sig på begge sider ad dalen.

Sådan var situationen endnu i 1931, hvor et kort viser, at byens bebyggelse og haver stort set endnu holdt sig øst for Omløbsåen. I løbet af 1930'erne, 1940'erne og 1950'erne bredte kolonihaverne sig hastigt over næsten hele den østlige del af engene vest for Boulevarden. Den blev bygget i årene 1935-54. Trin for trin har flere af disse kolonihaver siden måttet vige pladsen for en række store institutioner og bilforhandlere, der alle nød godt af gode adgangsforhold og byens nærhed, og som havde råd til at bygge med pilotering dybt ned i den bløde engbund.

Kolonihaver var et fristed for arbejderfamilierne fra de tætte indre bykvarterer, men haverne opfyldte også nogle økonomiske formål. De var nyttehaver, hvor der især i arbejdsløsheds- og krisetider dyrkedes vigtige tilskud til lønnen og kosten. I mange hjem var det langt ind i 1950'erne et påtrængende problem at skaffe det daglige brød og dertil gerne en varieret kost.

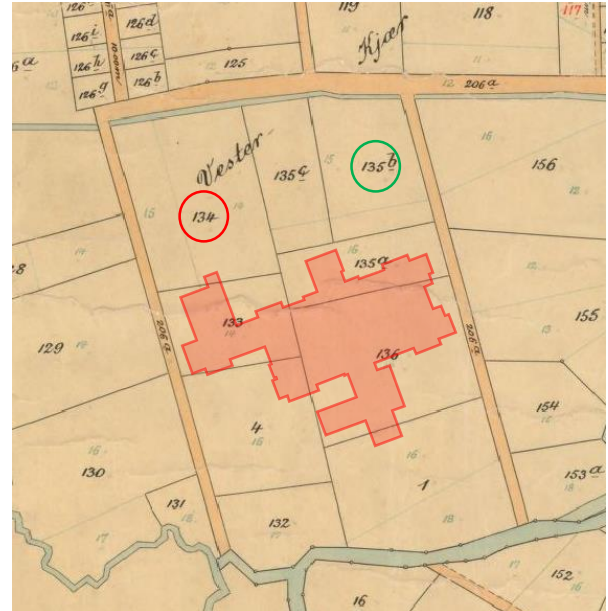
Kolonihaverne lå i gå- og cykelafstand fra byen, og man drog ud til dem på søndag og helligdage og i de korte ferier. Nogle familier flyttede endda ud i kolonihaven i sommermånederne. Haverne var nærmest køkkenhaver, hvor man især dyrkede kartofler, kål, gulerødder og rødbeder, men også persille, pastinak og løg og lidt krydderplanter som purløg, salvie, løvstikke, timian og merian

Haverne var desuden ramme om et vigtigt socialt liv. Familiesammenholdet omkring de fælles aktiviteter blev styrket, og både kvinder og mænd oplevede over kaffen og øllerne en forlængelse af den daglige klassesolidaritet, nu blot i friere former. Kolonihavelivet var en vigtig del af arbejderkulturen. Også for børnene var haverne et dejligt sted. Her kunne de møde naturens produkter som næringsmidler og blomster. Dertil kom glæden ved selv at arbejde med jorden.

D. 6. februar 1945 skrev Socialdemokraten i Vejle, at ”I de senere Aar har Efterspørgslen efter Jord til Kolonihaver været stærkt stigende over det ganske Land. Ogsaa i Vejle er der dukket Masser af nye Haveselskaber op. Mange Vejlenere har i deres Kolonihaver kunnet hente et værdifuldt Vitamintilskud til en Kost, som takket være Dyrtid og Varemangel i allerhøjeste Grad har et saadant Tilskud Behov.

Efter hvad Formanden for Kolonihaverforbundets Vejle-Kreds, Sekretær I. P. Iversen, oplyser, er Kravet om Jord saa stærkt voksende, at man har været i Forhandlinger med Repræsentanter for Byraadet for at søge fremskaffet mere Jord til Kolonihaver-Interesserede. Disse Forhandlinger er saa langt fremskredne, at de skal til endelig Behandling paa det førstkommende Byraadmøde.

Planen går ud på, at der stilles ca. 4 Tdr. Land i Rosborgs Enge til Raadighed for Kolonihaver. Jorden er beliggende bag B21's Bane, og vil være særdeles egnet til Formaålet, idet den gennem længere Tid har henligget som Græsmark.” B21's bane lå, hvor gymnasiets store p-plads nu ligger.

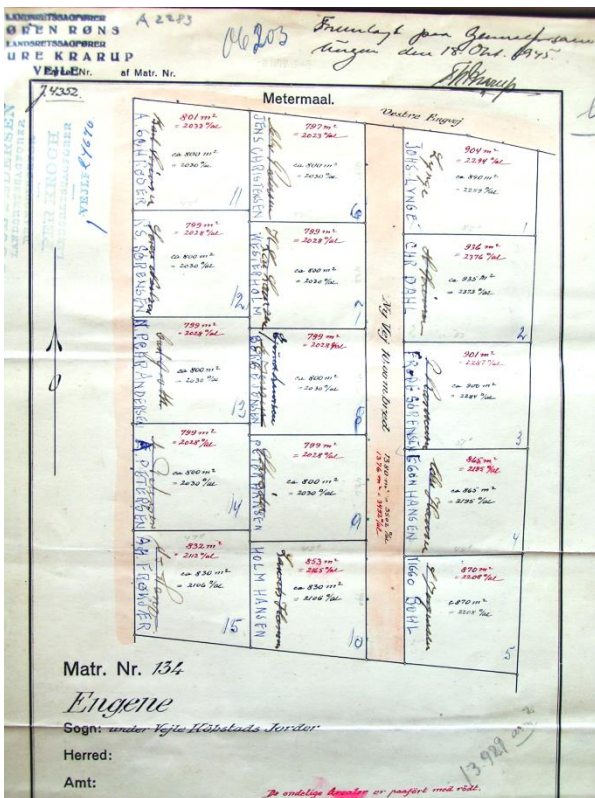

Matrikelkort 1932-1939. Grøn cirkel viser B21's bane, rød cirkel viser Haveselskabet Tenens areal. Tynd rød flade viser gymnasiets placering

Man kunne også tage sagen i egen hånd, som folkene bag Haveselskabet Tenen gjorde i efteråret 1945 ved selv at erhverve et egnet areal og stifte en forening. Vi kan her følge denne haveforening fra vugge til grav, da arealet i foråret 1973 blev overtaget af

kommunen for at give plads til gymnasiet Rosborg, som Vejle Amt havde på tegnebrættet. Ved den lejlighed blev hele haveforeningens omhyggeligt førte arkiv overdraget til borgmesterkontoret, der siden overlod arkivet til Vejle Stadsarkiv. Vi kan derfor i detaljer følge etablering og afvikling og alle de mellemliggende glæder og sorger i haveforeningens. Det vil vi gøre her.

Haveselskabets navn refererer til laksegården Tenen, som helt fra middelalderen til 1942 lå tværs over Vejle Å lidt syd for haveforeningen. Haveselskabet bliver stiftet d. 18.10.1945 med det formål at erhverve og udstykke 15 parceller og en vejparcel på matr. nr. 134 af Vejle Enge under Vejle Købstads jorde. Til stede er de 15 stiftere, en sagfører og sælger af parcellen, slagtermester Andersen. Prisen er 50 øre pr. kvadratalen, beregnet således at der betales for de til brugsjord udlagte 15 parceller samt for 2/5 af det til vej udlagte areal. Omregnet bliver det 1,27 kr. pr. m².

Haveselskabet Rosborgs Matrikelkort 1945

Parcellen var en del af Vejle og Skibet Enges Pumpelag fra 1926 og 1929 med de tilhørende forpligtelser. Afvandingen skete gennem en kanal, der løb langs Vestre Engvej og ned til Vejle Å ved pumpestationen Tenen. Den blev opført og udstyret med en motorpumpe i 1942, som erstatning for en vinddrevet pumpe, og den fungerer stadig. Arealet havde tidligere været

brugt til græsning, og derfor sikrer sælgerne af grunden sig "ret til at fjerne pæle, skur, hegnstråd og vandingstrug, mens sælgerne lader medfølge 5 til broen fornødne rør" – til en overkørsel over afvandingsskanalen.

"Prisen bliver i alt på 16.586 kr., der sikres gennem et pantebrev, som forrentes med 5 % p.a., og en fast halvårlig ydelse på 900 kr., hvoraf en del er renter på lånet." Dette lån blev afviklet over de næste 12½ år.

"Medlemmerne hæfter solidarisk én for alle og alle for én for selskabets forpligtelser. Af hver parcel svares et ugentligt beløb af 3 kr. fra d. 1.11. 1945. Kontingentet afkræves ved bud hver uge." Men denne betalingsform var for bøvlet at administrere, så allerede på den første ordinære generalforsamling d. 30.1.1946 blev det vedtaget, at ændre kontingentopkrævningen, så medlemmerne skulle betale på kasserens bopæl.

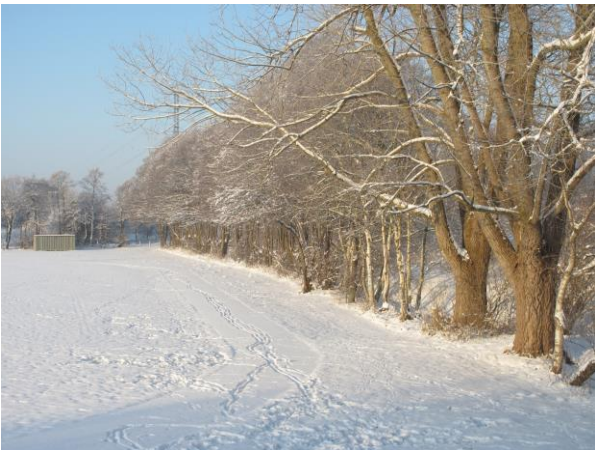
Oprindeligt i 1945 blev det fastlagt, at "Såfremt et medlem kommer i restance i sommermånederne eller udover 4 uger i vintermånederne, taber han straks enhver ret til jorden og andel i interessentselskabet, såfremt bestyrelsen fordrer sådant. Bestyrelsen sørger derefter for at faa Jorden solgt eller udlejet paa bedst mulig Maade. Den fratraadte, der under alle omstændigheder taber, hvad et Aars Kontingent andrager, kan dog ikke faa sine Penge udbetalt, før Jorden er afhændet."

Der var en ganske skrap kurs, og på generalforsamlingen d. 21.1.1947 blev vedtægterne mildnet med følgende tilføjelse: "Der skal dog gives Medlemmer, der er Genstand for Arbejdsløshed af ikke ganske forbigaaende Karakter, en rimelig Henstand med Ydelsen, naar de paagældende overfor Bestyrelsen godtgør, at de paa Grund af Arbejdsløshed eller Sygdom ikke kan erlægge den forfaldne Ydelse." Efterkrigstiden var præget af stor arbejdsløshed, så mange kom økonomisk i klemme uden egen skyld. Store beskæftigelsesarbejder prægede tiden, bl.a. anlægget af Boulevarden på tværs af ådalen, men det var kun et plaster på såret.

Den første oversigt over medlemmer i haveforeningens viser, at alle på nær én boede i lejlighed i en etageejendom, og 11 ud af 14 boede i Vestbyen. 10 ud af 15 havde et ufaglært arbejde, 3 var faglærte svende, en glarmester og en vognmand. De fleste boede således rimelig tæt på deres kolonihave, og de allerfleste var

gennem deres arbejde naturligt knyttet til arbejderbevægelsen i dens forskellige former. Når disse mennesker fandt sammen om at løse en opgave i fællesskab gennem en forening, så er det samtidig udtryk for en rodfæstet dansk tradition.

På den første ordinære generalforsamling d. 30.1.1946 blev det oplyst, at der var indhentet tilbud om læplantning. Det laveste bud lå på 1128 kr. og det lykkedes at få tilskud på det meste af beløbet, mens 100 kr. blev skaffet fra Kolonihaveforbundet og 67 kr. af Haveselskabet selv. Tilplantningen var allerede startet før generalforsamlingen, og hegnet blev lavet af rødel - et mellemstort træ, som trives i fugtig tørvejord. Hegnet står endnu flot nord og vest for Haveselskabet Tenens gamle grund, som lå i den nordvestlige del af Rosborgs nuværende boldbaner. I 1946 var dalbunden stadig helt åben uden træer og huse, så vestenvinden havde frit spil ind gennem ådalen. Havebrug kræver læ, og d. 10. april samme år var læplantningen tilendebragt.

Hegnet nord og vest for gymnasiets boldbaner er plantet af Haveselskabet Tenen. Indkørslen til naboparcellen markeres med to store popler.

På generalforsamlingen d. 21. 1. 47 blev det meddelt, at købet af jorden var gået i orden og godkendt i ministeriet trods en relativ høj pris på jorden. Det blev vedtaget at indkøbe 1½ tons kalk og 400 kg superfosfat, hvis der kunne fås så meget. Jordanalyser viste, at det var påkrævet. Tørvejorden i engene var sur, og den trængte til kalk for at hæve pH. Den manglede også næringssalte bl.a. fosfat, og det kunne afhjælpes ved at tilføre superfosfat.

På et møde d. 22. 6. 47 blev det besluttet at nedgrave drænrør i området. Grundvandsstanden stod højt, og generede havebruget. Der var et tilbud om at få kørt sand på de enkelte havelodder. Der blev kørt slagger

på vejen. Hele området er meget fladt og lå dengang mindre end 1 m over havoverfladen. I vore dage har de gamle enge sat sig pga. afvandingen, så terrænet nu ligger lidt under havniveau.

På samme møde blev det oplyst, at der ville blive lagt vandrør helt ud til Ny Rosborg, når kommunen havde rør dertil, og Tenen håbede at få vand indlagt ved samme lejlighed. Haveselskabet Ny Rosborg lå længere mod syd lidt nordvest for voldstedet Rosborg.

”Formanden gjorde opmærksom paa, at Schröder havde faaet bevilget Kr. 20,00 til Køb af Sand til sin Jord, som et eventuelt Forskud paa vort Tilskud fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri. Øvrige arbejdsløse Medlemmer kan faa det samme Beløb. Fra Ministeriet var bevilget os Kr. 394,00 til delvis Benyttelse af samtlige Arbejdsløse Medlemmer, og hvorfor Regnskabet senere over Beløbets anvendelse skal indsendes til Ministeriet gennem Vejle Byråd.”

Ved et bestyrelsesmøde d. 29.8.47 ”blev Regnskabet gennemgaaet og det viste sig, at flere Medlemmer er lovligt langt tilbage med Betaling af Kontingent, og ligeledes er der flere, der ikke har betalt den Kunstgødning, de har modtaget. Det vedtoges ogsaa, at Bestyrelsen herefter ikke vil have mere at gøre med Salg af Kunstgødning og deslige.”

Ved generalforsamlingen d. 14. 9. 47 kunne formanden konstatere, at ”Hvad den hårde Vinter havde levnet, har Tørken nu taget, og det har ikke været noget opløftende Syn at komme i Haven. Forhaabentlig kan noget endnu rettes, selv om der endnu mangler megen Regn. Det er gået stærkt ud over saa godt som alle Afgrøder, og særlig har Kaalormene været aktive, så Kaalene staar med tomme Stilke. ... Der er allerede opsat Brønd med Pumpe til Vanding, og naar Dræningsarbejdet endnu ikke er paabegyndt, er Grunden den, at Rørene hertil ikke har kunnet skaffes.”

”Gangstien ved Vejen maa ligeledes af Hensyn til Udkørsel af Slagger bringes i forskriftsmæssig Stand. Desuden har vi et Smertensbarn, hvis Jord faktisk henligger som ved Overtagelsen for to Aar siden. Trods gentagne Henstillinger om at faa dette bragt i Orden er dette ikke bleven gjort. Ifl. Lovene skal Haverne holdes i havemæssig Orden. Under Eventuelt blev der anket over, at Træerne rundt om hele Arealet flere Steder var gaaet ud.

Bestyrelsen lovede at undesøge Sagen og søge at faa Træerne erstattet.”

På generalforsamlingen d. 25. 4. 48 oplyste formanden, ”at vort Selskab er stiftet d. 18.10.1945 og er saaledes kun 2½ Aar gammelt, og stort set synes det nu at være i god Gænge. Trods den meget tørre Sommer sidste Aar har Udbyttet sikkert alligevel været tilfredsstillende, og det har glædet Bestyrelsen at i hvert fald eet af de til Bedømmelse indstillede 2 Medlemmer, Murer Chr. Dahl, har faaet Præmie for veldyrket Have.”

”Angaaende Læhegnet som nogle steder er gaaet ud, henstilles det til de enkelte om selv at forny disse med Rødæl. Naar Medlemmerne kommer med Regning herpaa, vil den blive betalt af Kasseren. ... Medlemmerne maa selv sørge for Kunstgødning og Kalk, som kan købes hos Købmand J. Chr. Larsen, Staldgaardsgade. Der kan ogsaa faaes Superfosfat og Kali. Kartofler skal, som bekendt, være brokfaste, og der maa under ingen omstændigheder sættes andre end disse controllede. Der vil blive foretaget Stikprøver.”

Luftfoto 1972-73. Haveselskabet Tenen er vist med grøn firkant. Blå oval viser de to popler på tidl.foto.

På generalforsamlingen (GF) d. 20. 11. 48 udtalte formanden, at ”I øvrigt maa det vel siges, at Jorden kultiveres for hvert Aar, der gaar, mere og mere, og jeg tror kun, at vi maa være tilfredse med Høsten. Specielt viser det sig, at Jorden er første Klasses til Hindbær, hvorimod Kartofler tilsyneladende ikke bliver af bedste Kvalitet maaske undtaget de Haver, som faar paakørt med Sand. Kaal viser sig ogsaa at være udmærket.”

Herefter glider haveselskabets liv ind i en mere fast gænge. Vejret kan dog drille: ”Sommeren 1954 har været usædvanlig vaad med meget Regn, og det har af den Grund ikke været muligt at holde Haverne i ordentlig Stand. Til gengæld har Afgrøderne været ret tilfredsstillende Trods den vanskelige pasning har det alligevel været muligt for to af vore Medlemmer at opnaa Præmier.” GF d. 11. 12. 54.

”Formanden omtalte derefter Aarets Afgrøder der for Grøntsagernes vedkommende havde været ret tilfredsstillende, men desværre havde en Nats Frost gjort meget Skade paa Frugtræerne og Jordbærrene.” GF d. 15. 10. 55.

”Med hensyn til Afgrøderne i Aar maa Resultatet trods den kolde Forsommer, saa alting kom sent op, siges at være nogenlunde. Vi havde jo en Nats Frost i Juli Maaned, som gjorde en del skade på Jordbærrene og Træerne” GF 24. 11. 56.

På generalforsamlingen d. 11. 6. 58 meddelte formanden ”at mellemværendet med Slagtermester Andersen, som vi købte Jorden af d. 22. november 1945, nu er afsluttet, ved at restbeløbet på 900 kr. er betalt. Bestyrelsen vil foreslaa Generalforsamlingen, at der fremover betales 1 Kr. pr. uge til Dækning af Udgifter til Skatter, Vandafgift til Kommunen, Kautionsforsikring m.v., hvilket Beløb omtrent vil kunne dække disse løbende Udgifter, som de foreligger i Dag.” Det blev senere hævet til 25 kr. pr. kvartal.

På GF 15. 9. 62. nævnte formanden, at ”Vi har jo i Aar haft meget Regn og lidt Solskin men kan dog trods alt være tilfreds med Havernes Udbytte, selvom vi var en Maaned Tid senere paa Vej med Havearbejdet end sædvanligt”

På GF 17. 8. 64 påpegede formanden, ”at Grøfterne havde for lidt Vand om Sommeren, men for meget om Vinteren. Dette har vi tidligere gjort opmærksom på overfor Engejerlauget, men der er dog intet at gøre ved dette. Det er ejerne længere ude, der forlanger det saaledes.” Længere ude mod vest blev engene stadig brugt til høslet og græsning, og da skal engene være tørre om sommeren og våde om vinteren.

På GF d. 4. 9. 1965 oplyste formanden, at ”paa foranledning af A. Schröder, som har henvendt sig paa Borgmesterkontoret om Salg af Jord til Kommunen, har jeg den 24/3 aflagt møde hos Borgmesteren [Willy Sørensen], som udtalte, at Kommunen ikke var interesseret i køb af Jord, og at dette ikke ville ske i hverken hans Borgmesterens [eller] i min tid. Det kan ikke lade sig gøre for Schröder at sælge sin Jord paa Grund af fælles Skøde ... Borgmesteren udtalte blandt andet, at Kommunen for nylig af Slagtermester Hans Jensen har købt Jord til Kr. 1,50 pr. m², men har i enkelte tilfælde købt Jord til Kr. 10,00 pr. m² ved Boulevarden. Aarsagen til den højere pris var bl.a., at Jorden var til

bebyggelse.” Bestyrelsen fortsatte senere i 1965 med at opfordre kommunen til at komme med et konkret købstilbud men uden resultat.

Der blev afholdt et medlemsmøde d. 10. 9. 66, ”hvor alle medlemmerne var indbudt til at give møde i anledning af Kommunens eventuelle køb af jorden. Formanden oplyste, at Byrådssekretær Mathisen havde ringet og meddelt, at noget af det sidste Borgmesteren udtalte, inden han blev indlagt paa Sygehuset, var, at det maaske var det rigtigste for Kommunen at købe Jorden af os. Jeg lovede da, at faa Medlemmerne indkaldt til et Møde for at høre deres Mening med Hensyn til Salget af Jorden. Da Byrådssekretæren ingen Kompetence har til at komme med et Tilbud på Jorden eller fremføre nogen Pris, foreslog jeg en Pris paa 10 kr. pr. m². Forslaget var selvfølgelig paa egen Regning. Jeg kunne forstå, at denne pris ikke ville være acceptabel.” På medlemsmødet var der 7 stemmer for og 7 imod at sælge Jorden. Efter en del Diskussion blev man enige om en fast pris paa 12 Kr. m², saafremt man skulde afstaa Jorden.”

Haveselskabet Tenens hæk ses til højre og Rosborg Vænge ses til venstre. Vejen førte til lossepladsen. Foto Vigand Rasmussen ca. 1976.

På generalforsamlingen d. 10. 8. 68 blev det noteret, at ”Beretningen omtalte de gode Afgrøder, der havde været i alle haver, der til dels skyldtes skiftevis Regn og Sol, som havde gjort sit til at give et godt Udbytte. Endvidere har vi indstillet 7 af vores medlemmer til Præmiebedømmelse.”

”Med hensyn til fremtiden for vort Haveselskab er der rettet Henvendelse til Stadsingeniør Bollerup, og vi har den 31. Juli 1968 modtaget sålydende Skrivelse på vor forespørgsel: »I henhold til aftale forleden skal jeg herved bekræfte, at Haveselskabet ”Tenen”s Ejendom ikke berøres af Vejle Renovationsvæsens Planer med hensyn til Opfyldning med Dagrenovation,

og at Opfyldningen ikke kan antages at komme Havekolonien væsentligt nærmere end tilfældet er nu. I øjeblikket kører vi, som en midlertidig Foranstaltning, et lag Dagrenovation mere ud på den gamle Losseplads øst for Rosborg ude i nærheden af Sønderåen, men vi arbejder samtidig med Planer om etablering af en ny Losseplads vest for Stribækken på Vejle Kommunes Ejendom i Skibet Kommune. Tilkørslen til denne Plads vil komme til at foregaa ad Vestre Engvej og derefter ca. 250 m mod syd ad Rosborgvejen og fra dette Punkt er det Tanken at lave en ny Vejforbindelse med Overkørsel over Stribækken udfor den nye Plads.

Jeg håber, disse oplysninger må være tilstrækkelige for Dem. Med venlige hilsener E. Bollerup«”

Der var stor bekymring over udsigten til at blive nabo til lossepladsen: ”Vi ser jo, hvorledes det er gået med mange andre Haver ude ved Lossepladsen, hvor Haverne er svinet til med Papir og Affald og ikke mindst Lugten af alt Skraldet.”

Haveselskabet Tenens hæk ses foroven og Rosborg Vænge ses forneden. Vejen førte til lossepladsen. Foto Vigand Rasmussen ca. 1976.

Vejen fra Vestre Engvej ned forbi det nutidige gymnasiums blå hal og derfra mod vest til Stribæk blev de næste mange år den eneste adgang til kommunens store losseplads vest for Stribæk. Stadsingeniørens omtale af midlertidig påfyldning i nærheden af Sønderåen oplyser om, hvordan der blev skabt en stor rund banke mellem gymnasiet og åen. Banken af skrald var

synlig i mange år, men nu er den skjult, da hele området for et par år siden blev hævet vha. fyldjord i forbindelse med en udbygning af gymnasiet mod syd.

Formandens beretning på generalforsamlingen d. 13. 9. 69 omtalte, ”at på grund af meget Solskin og Blæst og dertil for lidt Vand i Vandhanerne havde Havernes Planter og Buske savnet Vand, og med hensyn til at få Vandhane i de enkelte Haver blev der i sin tid rettet Henvendelse til Stadsingeniørkontoret, men da Rørene var for små, kunne dette ikke anbefales, men det er måske muligt, når Idrættens Hus er bygget færdigt, at det bliver lettere med at få større Rør nedlagt i Vejen, så der kan komme mere Tryk i Rørene. Der er jo mange, der forsyner sig med Vand, så inden det når at komme ud til os, så er der jo ikke meget vand tilbage. Med hensyn til Salget af Jorden foreligger der ikke noget nyt fra Byens Side om eventuel Overtagelse af Jorden.” Idrættens Hus blev indviet i 1972, men svømmehallen blev taget i brug allerede i 1970.

”Endvidere har vi rettet henvendelse til Stadsingeniørkontoret, om der ikke kunne blive gjort noget med hensyn til Støvplagen og Gener, der fulgte med den megen Kørsel med Skrald og Fyld ud på Lossepladsen, som særligt gaar ud over de Haver, der ligger langs med Vejen. Der har vist i enkelte tilfælde været strøet noget på Vejen for at gøre den fugtig. Ligeledes har vi anket over den store Hastighed med hensyn til Bilkørsel på Vejen, som har resulteret i, at der er sat Skilte op med Hastighedsbegrænsning til, at der kun maa køres 30 km. Det er sjældent, at det overholdes.”

På generalforsamlingen d. 8. 8. 70 berettede formanden, ”at det saa ud til, at Afgrøderne for aaret 1970 var ret tilfredsstillende trods Tørke og Vandingsforbud med Haveslange. Det har i aar været meget sløjt med vandtilførsel i Vandhanerne, med Perioder hvor der slet ikke var Vand i Rørene. De store Vandrør går kun til Idrættens Hus og ikke længere, og der er ingen Mulighed for at få Rørene længere ud ad Vestre Engvej.”

”Mandag den 20-11-1969 havde vi et møde med Borgmesteren, hvor vi fremlagde et Prisforlangende paa mindst 15 Kr. pr. m² under forbehold af Godkendelse af Generalforsamlingen, og med ret til at leje af Jorden i mindst 5 år efter eventuelt køb af Jorden.”

Efter en ekstraordinær generalforsamling d. 12. 9. 1970 sendte havekolonien følgende skrivelse til Vejle Byråd: ”I henhold til vort møde hos Dem d. 28/8 d. å. har vort haveelskab nu afholdt en ekstraordinær generalforsamling med et eneste punkt på dagsordenen, salg af jord til Vejle Kommune. Afstemningen gav som resultat, at den overvejende del af vore medlemmer i alt 15 ikke ønskede at sælge. Fra formandens side var foreslået en pris af kr. 15,00 pr. m², som ikke blev accepteret, og i det hele var der ingen interesse for salg. Derimod var der et stort emne optaget til drøftelse, nemlig de 5 haver, som ligger ud til vejen ud til lossepladsen. Disse 5 haver sammen med de 2 haver, der ligger ud til Vestre Engvej, har i sommer været i en elendig forfatning. For de 5 nævnte haver som til dels har ligeledes været udsat for nedkørsel af hegn samt støvplage, så planter og blomster og m. a. har været dækket af et tæt støvlag, som ikke har virket videre indbydende til nogen husholdning.” Krav om erstatning afvises fra kommunen, som vil prøve at hælde tjære eller asfalt på vejen for at dæmpe støvplagen.

En ekstraordinær generalforsamling d. 3. 2. 73. ”Formanden fik derefter ordet, [og oplyste] at anledningen til mødet var en anbefalet skrivelse dateret d. 26-1-1973, som vi har fået tilsendt fra Vejle Byråd, og hvoraf det fremgår, at vi skal afstå vores haver til den 1. april 1973. Hele jorden med haver har et areal på 13921 m², som eksproprieres, hvis ikke man kan blive enige om prisen. Kan eventuelt klage, da indsendes inden 6 uger fra d. 26-1-1973. Skrivelsen indeholder invitation til et møde med borgmesteren i byrådssalen tirsdag d. 30-1-1973 kl. 16.

Ifølge en oversigt, som vi har modtaget, skal hele det areal med haver, som ligger syd for Vestre Engvej inddrages og bruges til et nyt gymnasium. Efter formandens redegørelse var der flere, der havde ordet.” Der var en del utilfredshed med den pludselige afståelse, og man vedtog at ansætte en mindst pris på mindst 20,00 kr. pr. m².

”Den 10. april modtog formanden fra byrådet en check på kr. 139.210 kr. til fordeling mellem 15 medlemmer, således at hver fik 9.437,50 kr. Kvitteringer vedlagt. Endvidere blev hver af haveejerne tilbudt erstatning for bebyggelse og beplantning, herunder blandt andet hegn, vejanlæg m.v. samt for hurtig fraflytning. Disse beløb fra ca. 5 til 7000,- pr. have. Afslutningen på Haveelskabet Tenen foretoges med fuld

tilslutning af samtlige medlemmer til et stykke smørrebrød og øl på Paladskroen.”

”10. maj 1973 modtog jeg en postanvisning fra det kommunale kassererkontor på 1500 Kr. – med påtegningen »Tilskud til afsluttende generalforsamling«. Denne var jo imidlertid foregået, hvorfor jeg fordelte beløbet til hvert af vore medlemmer med 100 Kr.” Det er de sidste ord i foreningsprotokollen for Haveelskabet Tenen efter godt 27 års virke til gavn og glæde for mange familier i Vejle.

Borgmester Willy Sørensen (1908-1978)

På denne måde løste byens magtfulde borgmester flere problemer på en gang gennem en blanding af handlekraft, hurtighed og kulance. I foråret 1973 skulle Vejle sikre sig, at det kommende gymnasium blev placeret i Vejle og ikke i Tørring, som et flertal af amtsrådet ønskede. Derfor skulle han skaffe byen rådighed over egnede arealer - lige vest for Idrættens Hus. Spillet lykkedes, og gymnasiet Rosborg kunne i 1975 indvies på arealer, som havde været enge i mange hundrede år og som efter krigen blev kolonihaveområde. Nye tider nye behov i et kulturlandskab i stadig forandring. Først producerede man føde til byens kreaturer, så føde til byens arbejdere og siden åndelig føde til byens ungdom.

Haveelskabet Tenen ejede matr. nr. 134 af Vejle Enge under Vejle Købstads jorde. Vi kan følge denne matrikel tilbage til de ældste matrikelkort fra 1820, men den blev d. 30. 10. 1974 sammenlagt med matrikel nr. 133, 135,

136 og halvdelen af matrikel nr. 4. Den nye samlede matrikel fik nr. 133, og det blev herpå, at gymnasiet Rosborg blev rejst 1974-75. Matrikel nr. 133 husede fra d. 2.6. 1954 Haveselskabet Engfryd lige syd for Haveselskabet Tenen, og længst mod syd på matrikel nr. 4 tæt på voldstedet Rosborg lå Haveselskabet Ny Rosborg. Fodboldklubben B21 havde fra 1921 deres enlige bane på matrikel nr. 135b. Haveforeningen Rosborg Vænget lå lige vest for Haveselskabet Rosborg

Sporene efter tiden før gymnasiet er svære at få øje på, men læhegnet af el nord og vest for Haveselskabet Tenen står stadig flot i landskabet, og overkørslen fra Vestre Engvej over kanalen til haveselskabets vej eksisterer stadig, men bruges ikke mere. Der står også to store gamle piletræer nord for gymnasiets

boldbaner, som flankerer overkørslen over afvandingskanalen til matrikel nr. 135c, hvor der var græsning til kommunen overtog arealet.

Hele gymnasiets boldbane er den oprindelige jordoverflade, som har lagt ryg til først enge og senere kolonihaver. Området blev naturligvis drænet effektivt, da gymnasiet blev etableret, men når vandet fjernes fra jorden, kommer luft ind i stedet, og så synker overfladen i de gamle tørvejorde langsomt, men sikkert. Nu ligger de lidt under havets overflade. Gymnasiet står solidt på 15 m lange piloteringspæle, mens gymnasiets omgivelser med parkeringsplads ligger i 1½-2 m over havet takket være påfyldt grus. På den måde er også landskabet i stadig forandring, men for den opmærksomme er der endnu synlige spor fra fortiden.

Anders Grosen

Luftfoto 1972-73. Haveselskabet Tenen er vist med grøn firkant og gymnasiet med en tynd rød flade. Rødt R og T viser voldstedet Rosborg og laksegården Tenen. Til højre ses Idrættens Hus fra 1972 med opvisningshal og svømmehal. Nederst til venstre ses lossepladsen, hvor Vestre Engvej endte dengang.

Artiklen bygger primært på foreningsarkivet fra Haveselskabet Tenen 1945-1973, som opbevares på Vejle Stadsarkiv. Her findes foreningens ejendomsdokumenter, vedtægter, forhandlingsprotokoller, møde referater og medlemslister.

Desuden anvendes matrikelkort fra Historiske Kort På Nettet: <http://hkpn.gst.dk/> og luftfoto fra Vejle Kommunes kort: <http://gis.vejle.dk/NetGISRuntime/basis/index.jsp?custid=233&custgrpid=44>